

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Управління венчурним бізнесом

(назва навчальної дисципліни)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки підприємства та менеджменту, протокол № 11 від 19.04.2016.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Управління венчурним бізнесом» є формування у здобувачів освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» компетентностей в області прийняття фінансово-інвестиційних рішень, пов'язаних з функціонуванням венчурного бізнесу як особливого сектора інвестиційного ринку і джерела фінансування інноваційної діяльності, освоєння інструментарію аналізу ефективності й доцільності таких рішень, моделей функціонування венчурних фондів.

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни «Управління венчурним бізнесом» на практичні заняття відводиться 22 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни «Управління венчурним бізнесом» проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 1) здобувачі формують звіт, який відповідає зазначеним викладачем вимогам, та захищають його під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
Змістовий модуль I. Основи венчурного бізнесу						
1.	Тема 1. Основні риси венчурного капіталу. Основні поняття та категорії венчурного бізнесу	Розв'язувати задачі та проблеми аналітичної роботи в інноваційній сфері діяльності підприємства	1. Зміст категорій «венчурний капітал», «венчурна фірма», «венчурне фінансування», «бізнес-янгол». 2. Ринок венчурного капіталу та його структура. 3. Венчурний бізнес і його	15	Звіт по СРЗ	Основна: [1,2,3]. Додаткова: [5,8] Увага! Істочники ссылок не найден.]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
			взаємозв'язок інноваційною діяльністю. Основні напрямки фінансування венчурного капіталу.			
2.	Тема 2. Основні суб'єкти венчурного бізнесу та їх взаємодія. Венчурні фонди	Здійснювати пошук необхідної інформації для прийняття відповідних інноваційних управлінських рішень.	1.Фінансові акцептори, венчурні інвестори, фінансові та інформаційні посередники 2.Принципи роботи та основні елементи структури венчурного фонду. 3.Особливості венчурних фондів в Україні.	15	Звіт по СРЗ -	Основна: [4,5]. Додаткова: [9,12,13]
3	Тема 3. Світова практика використання венчурного капіталу в інноваційній діяльності	Опрацювати міжнародний досвід діяльності венчурних підприємств з метою подальшого впровадження у вітчизняну практику	1.Венчурне інвестування в світовій економіці. 2. Організація ринку цінних паперів для венчурних підприємств. 3.Тенденції розвитку венчурної індустрії в США та Європі. 4. Діяльність Британської та Європейської Асоціацій Венчурного Капіталу.	15	Звіт по СРЗ	Основна: [6,7]. Додаткова: [8,11,15,19]
4	Тема 4. Ризики венчурної інноваційної діяльності	Визначати рівень ризиків діяльності з використанням інструментів пакету MS.Excel.	1.Сутність поняття «венчурний ризик». 2.Оцінка ризику венчурного інвестування. 3.Збалансованість	15	Звіт по СРЗ	Основна: [3,5]. Додаткова: [8,10,15,19]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
			ризиків в портфелі венчурного інвестора. 4. Модель управління ризиками в венчурному бізнесі			
Разом за змістовим модулем І				60		
Змістовий модуль ІІ. Управління венчурним бізнесом в Україні						
5	Тема 5. Державна підтримка та стимулювання венчурного бізнесу	Аналізувати нормативно-правове забезпечення регулювання управління венчурним бізнесом в Україні та за її межами.	1. Передумови створення венчурного підприємництва в Україні. 2. Основні мета та завдання створення Української Асоціації Інвестиційного Бізнесу (УАІБ). 3. Законодавча база венчурної діяльності в Україні.	15	Звіт по СРЗ	Основна: [3,5]. Додаткова: [17,18,19]
6	Тема 6. Оцінка вартості інноваційної компанії	Розв'язувати задачі і проблеми прийняття управлінських рішень щодо оцінки компаній у венчурному інвестуванні	1. Методи оцінки компаній у венчурному інвестуванні 2. Можливості застосування методів на різних стадіях життєвого циклу компанії. 3. Оцінка компаній і оцінка проектів. 4. Управління інтелектуальною власністю та оцінка інтелектуального капіталу компаній	15	Звіт по СРЗ	Основна: [1,5]. Додаткова: [17,18,19]
7	Тема 7. Особливості діяльності бізнес-янголів, корпоративних венчурних фондів і фондів за участю	Розв'язувати задачі і проблеми прийняття ефективних рішень щодо оцінки проектів з використанням	1. Неформальні венчурні інвестори («бізнес-янголі») та особливості їх функціонування. 2. Методи оцінки проектів. 3. Корпоративні	12	Звіт по СРЗ	Основна: [3,5]. Додаткова: [9,10,11,15]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Форми контролю СРЗ	Література
	держави	інструментів пакету MS.Excel	венчурні фонди: моделі формування. 4.Прямі й непрямі корпоративні венчурні інвестиції			
Разом за змістовим модулем II				42		
Разом за навчальною дисципліною				112		

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №6 «Оцінка вартості інноваційної компанії»

Завдання. На підставі даних завдання визначити оцінку ефективності продажу ліцензії.

Мета заняття: Сформувати вміння визначати ефект від продажу та його оцінювати на предмет доцільності

Основні теоретичні відомості: знання теоретичних основ визначення прибутку ліцензіата.

Одна з іноземних фірм виявила намір придбати ліцензію на розроблений дослідницьким інститутом новий спосіб зварювання труб.

Як показало попереднє вивчення умов застосування нової технології і пов'язаний з цим витрат, обсяг виконуваних зварювальних робіт А може становити 24000 стиків на рік, додаткові капітальні вкладення в освоєння нового способу – 500 тис. дол., економія поточних витрат (прибуток) в розрахунку на один стик – 75 дол.

Нова технологія може бути освоєна ліцензіатом протягом одного року. Припускається, що строк дії ліцензійної угоди становитиме 10 років.

Розмір можливої винагороди для патентованої продукції коливається в межах 23-35%, а отже може бути взята на рівні середньої величини – 29% від загальної суми прибутку ліцензіата.

Сукупні приведені витрати на підготовку і продаж ліцензії за попередніми розрахунками інституту не перевищать 800 тис.гр.од.

Коефіцієнт перерахунку валюти в національну грошову одиницю 2.0.

Дайте оцінку ефективності продажу ліцензії.

Розв'язання

Визначимо чистий прибуток ліцензіата за весь строк дії ліцензійної угоди:

$$D = \Delta CA(\tau - 1) - \Delta K = 75 * 24000(10 - 1) - 500000 = 15700000 * 0,29 = 4553000 \text{ дол}$$

Визначимо орієнтовану вартість ліцензії:

$$V = 15700 * 0,29 = 4553000$$

Обчислимо можливий абсолютний економічний ефект від продажу ліцензії за весь період дії ліцензійної угоди:

$$E = 4553000 * 2,0 - 800000 = 8306000 \text{ гр.од.}$$

Коефіцієнт відносної ефективності витрат на підготовку та продаж ліцензії

$$K = 8306000 : 800000 = 10,38.$$

Завдання. Розрахувати ціну ліцензії по роялті.

Мета заняття: сформулювати вміння визначати ціну ліцензії за відповідним алгоритмом

Основні теоретичні відомості: знання теоретичних основ визначення вартостей грошей в часі.

Розрахуйте ціну ліцензії при платежах по роялті, якщо прогнозна ціна одиниці виробу складає 1 тис. гр.од., обсяг продажів, що прогнозуються, наведений в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозний обсяг продажів (в тис. од.)

№ з/п	Роки	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	min	10	20	20	20	20	20	18	16	12
2	max	10	20	50	50	50	50	36	32	24

Ставка роялті $P_{min} = 3\%$, $P_{max} = 5\%$.

Розрахунки ціни ліцензії при платежах роялті здійснити в наступній послідовності:

- мінімальний варіант;
- мінімальний випуск, підвищена ставка роялті;
- максимальний випуск, мінімальна ставка роялті;
- максимальний випуск, максимальна ставка роялті.

Розв'язання

Розрахунок ціни ліцензії здійснюється за формулою:

$$C_p = V_i \times Z_i \times P_i.$$

Мінімальний варіант:

$$C_p = (10000 + 20000 \times 5 + 18000 + 16000 + 12000) \times 1,0 \times 0,03 = 156000 \times 1,0 \times 0,03 = 4680 \text{ (гр. од.)}$$

Мінімальний випуск, мінімальна ставка роялті:

$$C_p = 156 \times 0,05 = 7800 \text{ (гр. од.)}$$

Максимальний випуск, мінімальна ставка роялті:

$$C_p = (10000 + 20000 + 50000 \times 4 + 36000 + 32000 + 24000) \times 1,0 \times 0,03 = 322000 \times 1,0 \times 0,03 = 9660 \text{ (гр. од.)}$$

Максимальний випуск, максимальна ставка роялті:

$$C_p = 322000 \times 0,05 = 16000 \text{ (гр. од.)}$$

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6.	ЗПЗ7	
Максимальна кількість балів	8	9	16	2	3	9	23	100
Колквіум	15				15			

ЗПЗ – завдання для практичних занять.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА**5.1. Основна****5. Основна література:**

1. Фінансовий менеджмент : Навчальний посібник / [Лепейко Т.І., Миронова О.М., Кривобок К.В., Немашкало К.Р.]. - Харків: ХНЕУ, 2012. – 290 с.

2. Заславська К.А. Менеджмент підприємств малого бізнесу: Навчальний посібник Харків : ХНЕУ, 2011. – 199 с.

3. Тарасенко С.В. Ризики інвестиційної привабливості : Монографія Львів : Манускрипт, 2011. – 246 с.

4. Інновації: проблеми науки та практики Монографія Під ред. В.С. Пономаренка, М.О. Кизима, О.М. Ястремської Харківський національний економічний університет, НАН України, Наук.-досл. центр індустр. проблем розвитку. – Х. : [ІНЖЕК], 2011. – 272 с.

5. Орлов П.А. Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики Монографія Харків : ХНЕУ, 2012. – 343 с.

6. Близнюк Т.П. Робоча програма навчальної дисципліни "Ризик-менеджмент" для студентів спеціальності "Бізнес-адміністрування" всіх форм навчання Х. : ХНЕУ, 2011. – 27 с.

Додаткова література:

7. Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальності 8.03050301 «Економіка підприємства» усіх форм навчання / Укл. М.В. Афанасьєв, Усенко Н.М. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 70 с.

8. Синюгіна Н.В. Ілюстративний матеріал з навч. дисципл. "Контроль і ревізія фінансових операцій" /Н.В. Синюгіна. - Х.: ХНЕУ, 2013. – 27 с.

9. Берест М.М. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципл. "Управління фінансовою санацією підприємства" / М.М. Берест. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 46 с.

10. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" / укл. С.В. Юшко; Харківський національний економічний університет. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 59 с.

11. Сабліна Н. В. Метод. рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" / Н. В. Сабліна, Т. Б. Кузенко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 81 с.

12. Калишенко В.О. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Інвестування" / В.О. Калишенко, О.В. Слуцька. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 39 с.

13. Прохорова Т.П. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Фінанси підприємств" / Т.П. Прохорова, О.В. Птащенко. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 39 с.

14. Внукова Н.М. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни "Управління активами" / Н.М. Внукова, С.М. Рудак. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 30 с.

15. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни "Організація фінансової діяльності" / укл. М.М. Берест, Т.Б. Кузенко, О.Ю. Литовченко [та ін.]. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 127 с.

16. Рац О.М. Методичні рекомендації до виконання практичного завдання "Оцінка кредитоспроможності позичальника" з навчальної дисципліни "Банківські операції" / укл. О.М. Рац. – Х.: ХНЕУ, 2011. – 30 с.

Ресурси мережі Інтернет

17. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

18. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua>

19. Наука управління. Етика бізнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.businessodessa.ru/>